

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

_____ 2016 року,

Протокол № _____

Проректор з навчальної роботи

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ 2016 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

м. Хмельницький
2016

Розробник програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

_____ Ж.Л. Чорна

_____ 2016 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу _____
_____ 2016 року, протокол № _____.

Завідувач кафедри _____ С.Д. Гринько

_____ 2016 року

Декан юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та
процесу, кандидат юридичних наук

_____ С.А. Крушинський

_____ 2016 року

Погоджено методичною радою університету _____ 2016 року,
протокол № 4.

Голова методичної ради _____

_____ 2016 року

Оновлення робочої програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри цивільного права та процесу, к.ю.н.,
доцент

_____ Ж.Л. Чорна
16 вересня 2020 року

СХВАЛЕНО

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу
17 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ С.Д. Гринько
17 вересня 2020 року

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни		–	2
2.	Заплановані результати навчання		–	3
3.	Програма навчальної дисципліни		–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	6
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	6
	4.2.	Аудиторні заняття	–	7
	4.3.	Самостійна робота студентів	–	7
5.	Методи навчання та контролю		–	7
6.	Схема нарахування балів		–	7
7.	Рекомендована література		–	8
	7.1.	Основна література	–	8
	7.2.	Допоміжна література	–	10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	11

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	0304 Право
2.	Код і назва спеціальності	–	8. 03040101 Правознавство
3.	Назва спеціалізації	–	цивільно-правова
4.	Назва дисципліни	–	Забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ВДПП 2.1.21.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	другий
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	магістр
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	третій
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3/90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	30
	% від загального обсягу	–	33
	лекційні заняття (годин)	–	16
	% від обсягу аудиторних годин	–	53
	семінарські заняття (годин)	–	14
	% від обсягу аудиторних годин	–	46
	самостійна робота (годин)	–	60
	% від загального обсягу	–	66
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	4
	самостійної роботи	–	4
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	16
	% від загального обсягу	–	17
	лекційні заняття (годин)	–	10

% від обсягу аудиторних годин	– 62
семінарські заняття (годин)	– 6
% від обсягу аудиторних годин	– 37
самостійна робота (годин)	– 74
% від загального обсягу	– 82
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 4
самостійної роботи	– 6
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– НПФ 1.3.1.3. Цивільне право;
2) супутні дисципліни	– ВПФП 2.1.2 Заставне право
4. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>	
<i>1. Знання</i>	
1.1)	відтворювати визначення поняття неустойки, поруки, гарантії, застави, притримання, завдатку;
1.2)	називати закони, що регулюють різні види забезпечення виконання зобов'язань;
1.3)	описувати особливості застосування кожного виду забезпечення виконання зобов'язань.
<i>2. Розуміння</i>	
2.1)	класифікувати види забезпечення виконання зобов'язань;
2.2)	правової природи способів забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань;
2.3)	відмінність способів забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань від суміжних правових категорій, зокрема, заходів оперативного впливу;
2.4)	з'ясувати форму правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання.
<i>3. Застосування знань</i>	
3.1)	знаходити відмінності між різними видами забезпечення виконання зобов'язань;
3.2)	розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства, що стосується неустойки, поруки, гарантії, застави, притримання, завдатку;
3.3)	ілюструвати теоретичні положення про види забезпечення виконання зобов'язань, прикладами із практики.
<i>4. Аналіз</i>	
4.1)	порівнювати норми чинного законодавства, що стосуються юридичної природи та предмету окремих видів забезпечення виконання зобов'язань;
4.2)	аналізувати доцільність застосування того чи іншого виду забезпечення виконання зобов'язань до конкретного зобов'язання;
4.3)	класифікувати права та обов'язки сторін за видами забезпечення виконання зобов'язань;
4.4)	визначати особливості застави окремих видів майна.
<i>5. Синтез</i>	

5.1) аргументувати потребу внесення змін до вдосконалення чинного законодавства щодо моменту укладення договору застави;
5.2) класифікувати підстави виникнення різних видів забезпечення виконання зобов'язань;
5.3) встановлювати обсяг відповідальності боржників відповідно до конкретного виду забезпечення виконання зобов'язань.
6. Оцінювання
6.1) встановлювати підстави та порядок застосування кожного виду забезпечення виконання зобов'язань;
6.2) судову та іншу правозастосовну практику використання способів забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань;
6.3) встановлювати значення конкретного способу забезпечення виконання зобов'язання у різних видах цивільно-правових зобов'язань.
7. Створення (творчість)
7.1) розробляти проекти договорів поруки, застави;
7.2) складати проекти нормативно-правових актів з метою внесення пропозицій щодо вдосконалення законодавства щодо видів забезпечення виконання зобов'язань;
7.3) готувати тези для виступу на конференціях.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Виконання цивільно-правових зобов'язань. Загальні положення про види (способи) забезпечення виконання зобов'язань

Поняття виконання зобов'язання. Принципи виконання зобов'язань. Класифікація зобов'язань.

Поняття забезпечення виконання зобов'язання. Взаємодія основного та забезпечувального цивільного правовідношення.

Система видів (способів) забезпечення зобов'язання. Види способів забезпечення виконання зобов'язань. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язань. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язань.

Тема 2. Види (способи) забезпечення виконання зобов'язань, які встановлюють для боржника невиконання невиконання

Неустойка як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання. Поняття, види та предмет неустойки. Співвідношення неустойки і збитків.

Завдаток як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання. Платіжна, доказова, забезпечувальна, компенсаційна функції завдатку. Відмінність завдатку від авансу. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого завдатком.

Тема 3. Види (способи) забезпечення виконання зобов'язань, що мають на меті залучення до зобов'язання інших осіб, майно яких, поряд із майном боржника теж могло би служити для задоволення вимог кредитора

Порука як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язань. Види поруки. Відповідальність поручителя. Права та обов'язки поручителя, який виконав зобов'язання. Припинення поруки.

Гарантія як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язань. Юридична природа

гарантії. Суб'єкти відносин гарантії. Основні риси гарантії за ЦК України. Виконання і припинення зобов'язань, що впливають з гарантії.

Тема 4. Види (способи) забезпечення виконання зобов'язань, які супроводжуються виділенням з майна боржника певної його частини, з метою задоволення кредитора

Поняття застави. Співвідношення застави з іншими видами (способами) забезпечення виконання зобов'язань. Юридична природа застави. Місце інституту застави в цивільному праві України. Принципи застави.

Підстави виникнення заставного право відношення. Договір як підстава виникнення застави. Закон як підстава виникнення застави. Сторони договору застави. Заставодержатель і заставодавець як сторони в договорі застави. Майновий поручитель як сторона в договорі застави. Предмет застави: загальна характеристика та ознаки. Майно, яке не може бути предметом застави. Форма договору застави. Нотаріальне посвідчення договору застави. Реєстрація застави. Вимоги до змісту договору застави. Істотні умови договору застави. Права і обов'язки сторін в договорі застави.

Класифікація застав.

Підстави припинення договору застави. Механізм реалізації прав заставодержателя. Звернення стягнення на заставлене майно. Реалізація заставленого майна.

Поняття іпотеки. Сторони іпотеки. Зміст іпотечного договору. Особливості іпотеки цілісного майнового комплексу підприємства. Особливості застави транспортних засобів і космічних об'єктів.

Поняття застави товарів в обороті чи у переробці: загальна характеристика та ознаки цього виду застави. Предмет застави товарів в обороті чи у переробці. Особливості змісту договору про заставу товарів в обороті чи у переробці. Особливості виникнення заставного права заставодержателя.

Поняття закладу: загальна характеристика та ознаки. Особливості предмету закладу. Види закладу. Особливості прав та обов'язків сторін при закладі. Відповідальність заставодержателя за збереження предмету застави при закладі.

Особливості правової природи застави прав. Майнові права як предмет застави. Застава цінних паперів. Види цінних паперів, які можуть бути предметом застави. Особливості застави векселів.

Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Права і обов'язки ретентора та боржника.

Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання за кредитним договором. Суб'єкти та об'єкти довірчої власності. Права та обов'язки довірчого засновника та довірчого власника. Правові наслідки порушення зобов'язання боржником. Порядок звернення стягнення на об'єкт довірчої власності. Припинення довірчої власності.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Виконання цивільно-правових зобов'язань. Загальні положення про види (способи) забезпечення виконання зобов'язань	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
2.	Види (способи) забезпечення виконання зобов'язань, які встановлюють для боржника невиконання наслідки на випадок невиконання	14	2	2	-	-	10	22	2	-	-	-	20
3.	Види (способи) забезпечення виконання зобов'язань, що мають на меті залучення до зобов'язання інших осіб, майно яких, поряд із майном боржника, теж могло би служити для задоволення вимог кредитора	14	2	2	-	-	10	12	2	-	-	-	10
4.	Види (способи) забезпечення виконання зобов'язань, які супроводжуються виділенням з майна боржника певної його частини, з метою задоволення вимог кредитора	48	10	8	-	-	30	42	4	4	-	-	34
	Всього годин	90	16	14	-	-	60	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної та заочної форми навчання включає завдання до кожної теми (окремих тем).

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної та заочної форми навчання виконують завдання для самостійної роботи у формі реферату.

4.3.4. Тематика завдань для самостійної роботи та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

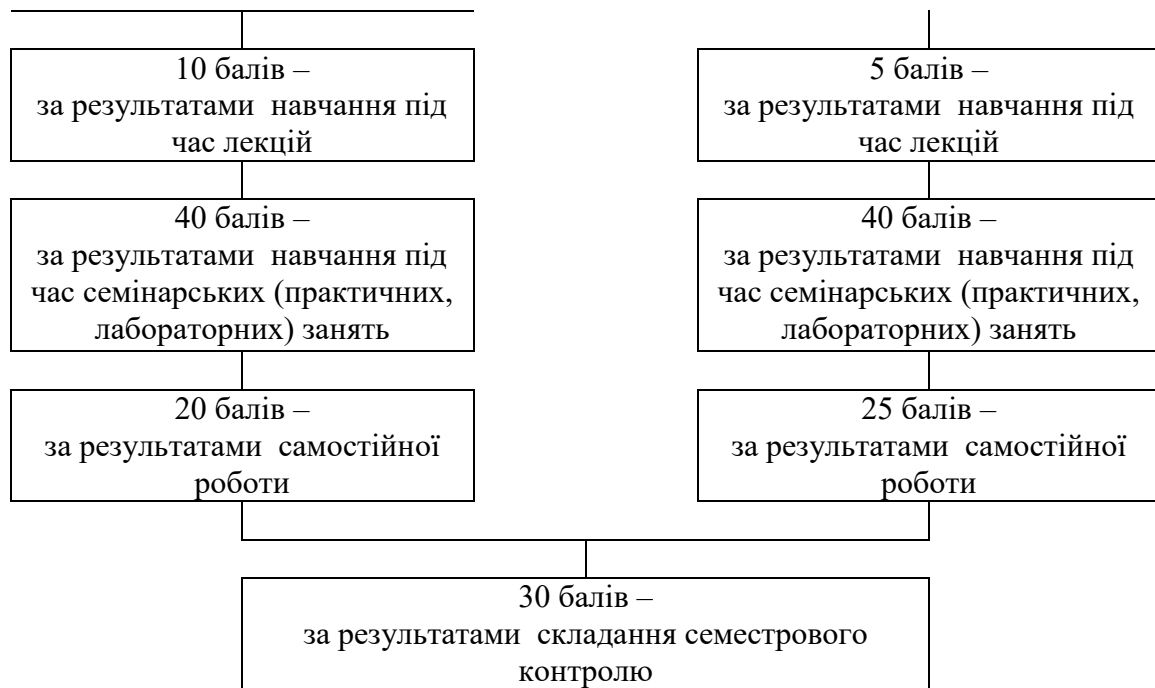
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням тестових технологій, в тому числі комп'ютерних.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Земельний кодекс України: Закон України від 20.10.2001 р. № 2768-III. *Офіційний вісник України*. 2001. №46. Ст. 2038.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.
3. Міжнародна конвенція про морські застави та іпотеки від 06. 05. 1993 р. *Вісник господарського судочинства*. 2003. № 1.
4. Про заставу: Закон України від 2.10.1992 р. № 2654-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №47. Ст. 642.
5. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. *Голос України*. 2003. 15 липня.
6. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 р. № 1255-IV. *Голос України*. 2004. 8 січня.
7. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про морські застави та іпотеки 1993 року: Закон України від 22.11.2002 р. № 240-IV. *Урядовий кур'єр*. 2002. 25 грудня.
8. Про виконавче провадження: Закон України від 2.06. 2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №30. Ст. 542.
9. Про нотаріат: Закон України від 2.09.1993 р. № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.
10. Про тимчасову заборону стягнення з громадян України пені за несвоєчасне внесення плати за послуги зв'язку: Закон України від 4.02.1999 р. № 422-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №9-10. –Ст.71.
11. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11. 1996 р. № 543/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №5. Ст.98
12. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.30

13. Про страхування: Закон України від 7.03.1996 р. № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст. 78
14. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1
15. Аномалії в цивільному праві України: навч.-практ. посібник / відп. ред. Р. А. Майданик. К.: Юстиніан, 2007. 912 с.
16. Андросов С. М. Забезпечення виконання господарських зобов'язань у сфері банківського кредитування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Донецьк, 2008. 18 с.
17. Боднар Т. В. Виконання договірних зобов'язань у цивільному праві : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2005. 272 с.
18. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право: Общие положения. .: Статут, 1998. 320с.
19. . Гелевей О. І. Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2003. 20 с.
20. Гончаренко В. О. Притримання як спосіб самозахисту цивільних прав . *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 42. С. 99–104.
21. Гриджук Д.М., Олійник В.О. Забезпечення кредитних зобов'язань у діяльності банків. К.: Істина, 2001. 320 с.
22. Гриджук Д. М., Олійник В. О. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. К.: Оріяни, 2002. 321 с.
23. . Гриняк А. Б. Поручка та гарантія як способи забезпечення виконання підрядних договорів. *Юридична Україна*. 2012. № 9. С. 47–52.
24. 20.Гриняк А. Б. Неустойка як спосіб забезпечення виконання підрядних зобов'язань . *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 51–56.
25. Жагорнікова Т. О. Втрата завдатку боржником і додаткова сплата вартості завдатку кредитором як форми відповідальності за порушення грошового зобов'язання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2014. Вип. 27. Т. 1. С. 137–141.
26. Гринько Р. В. Історія становлення та розвитку інституту забезпечення виконання зобов'язання в Україні. *Університетські наукові записки*. 2015. № 2 (54). С. 109–117.
27. Гринько Р. В. Способи забезпечення виконання зобов'язання та заходи оперативного впливу: порівняльно-правовий аналіз у зобов'язальних правовідносинах. *«Юридична наука та практика: виклики сучасних євро інтеграційних процесів»*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Братислава, Словацька республіка, 27-28 листопада 2015 р.). Панєвропейська школа права. Факультет права, 2015. С. 228-231.
28. Чорна Ж.Л. Окремі питання посвідчення іпотечного договору особами. *Актуальні проблеми юридичної науки*: збірник тез Міжнародної наукової конференції «Десяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 18-19 листопада 2011 р.) у 4-х частинах. Частина третя. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2011. С.433-434.
29. Чорна Ж.Л. Щодо питань дійсності, моменту укладення та державної реєстрації іпотеки. *Університетські наукові записки* . 2013. №4. С.161-167.
30. Чорна Ж.Л. *Актуальні проблеми юридичної науки*: збірник тез Міжнародної наукової конференції «Дванадцять осінні юридичні читання» (м. Хмельницький,, 8-9 листопада 2013 року): у 4-х ч. Частина друга. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2013. С.154-156.
31. Чанишева А. Правова конструкція застави за цивільним законодавством будівництва. *Юридичний вісник*. 2014. №1 С. 105-110.

7.2. Допоміжні джерела

1. Гриджук Д.М., Олійник В.О. Забезпечення кредитних зобов'язань у діяльності банків. К.: Істина, 2001. 320
2. Завидов Б.Д. Анализ залога в гражданском праве России. М.: ПРИОР, 1999. 112 с.
3. Звоницкий А.С. О залоге по русскому праву. К., 1912. 210 с.
4. Карнаух Т.М. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язання : дис...канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». Київ, 2007. 240 с.
5. Кізлова О.С. Еволюція інституту застави в контексті державотворення в Україні: автореф. дис. .... канд. юр. наук: 12.00.03. Одеса, 1998. 17 с.
6. Кодифікація приватного (цивільного) права України / за ред. А. С. Довгєрта. К.: Український центр правничих студій, 2000. 336 с.
7. Нижний С. В. Застава майнових прав як спосіб забезпечення виконання зобов'язань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 . К., 2007. 16с.
8. Печений О. П. Прострочення виконання договірною зобов'язання: автореф. дис. ....канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2002. 20 с.
9. Проценко І. О. Види забезпечення належного виконання зобов'язань у цивільному праві України: єдність та диференціація: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2007. 18с.
10. Пучковська І. Й. Застава нерухомості - спосіб забезпечення виконання зобов'язань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 . Х., 1995. 17 с.
11. Сарбаш С. В. Право удержания как способ обеспечения исполнения обязательств. М. : Статут, 2003. 251 с.
12. Сидоров І. Ф. Виконання вексельних зобов'язань: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2003. 18с.
13. Слома В. М. Гарантія як вид забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03.Л., 2007. 18 с.
14. Соловйова А. М. Примушування до виконання цивільно-правових зобов'язань: монографія. К.: КНТ, 2007. 174 с.
15. Соколовський Д. В. Поняття права притримання у цивільному законодавстві. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 25. С. 229–232.
16. Цивільне право України: підручник: У 2 т. / за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького К.: Юрінком Інтер, 2004. Т. 1. 480 с.
17. Цивільне право України: підручник: У 2-х кн.: / за ред. О. В. Дзєри, Н. С. Кузнєцової. К.: Юрінком Інтер, 2004. Кн. 1. 736 с.
18. Цивільний кодекс України: Коментар / за заг. ред. Є. О. Харитоновна. Х.: ТОВ «Одісей», 2006. 1200 с.
19. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар / за ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. К.: Істина, 2004. 928 с.
20. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар: У 2 ч. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре»», 2004. Ч. 1. 896 с.
21. Шкрум Т.С. Застава як речево-правовий спосіб забезпечення виконання зобов'язання за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.03. К., 1996. 28 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень України - URL: [http:// www.reyestr. court. gov /ua](http://www.reyestr.court.gov.ua)